

Yabancıların Türkiye’de Şirket Kurmaları ve Satın Almaları

Prof. Dr. Mustafa Topaloglu
Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

TOPALOĞLU HUKUK BÜROSU

Yabancıların Türkiye’de Şirket Kurmaları -Tarihi Gelişim

- 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu (DYYK) 17.06.2003 tarihinden yürürlüğe girdi.
- Daha önce yabancıların şirket kurmaları ve devralmaları mülga 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu’na tabi idi.
- Mülga 6224 sayılı Kanun döneminde şirket kurmak, hisse devralmak, sermaye artışı için bir dizi formalite gerekiyordu.
- Bunlar arasında en önemlileri;
  - - Hazine Müsteşarlığından ön izin,
  - -Her ortak başına 50.000.-USD sermaye blokesi,
  - İdi.

4875 sayılı DYYK ile Bilgilendirme Sistemine Geçiř

- DYYK ile, yabancuların şirket kurması ve şirket hissesi almalarında, izin-onay sisteminden “bilgilendirme” sistemine dönüş olmuştur.
- Buna göre, yabancı yatırımcularla ilgili şirket bilgileri,
- **“Elektronik Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi-E-TUYS”**
- **Üzerinden**
- **Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü’ ne**
- **bildirilecektir.**

Yabancı Yatırımcı - Yabancı Ortak

- DYYK'na göre,
- **Gerçek Kişiler;**
  - - Yabancı ülke vatandaşları,
  - - Türkiye'de ikamet etmeyen TC vatandaşları,
  - - Vatansızlar,
- **Tüzel Kişiler,**
  - - Yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişileri
  - - Uluslararası kuruluşlar,
  - Yabancı yatırımcı sayılır.
- Buna karşılık, Türk Ticaret Siciline kayıtlı ve merkezi Türkiye'de bulunan bir şirket, ortakları yabancı olsa bile "Türk Şirketi" kabul edilir.

Yabancı Yatırımcıların Kuracakları Şirket Bilgileri

- DYYK ile Türkiye’de yabancı yatırımcılar ile ilgili şirket tipi ile ilgili sınırlamalar da kalkmıştır.
- Daha önceki mevzuata göre yabancılar sadece sermaye şirketi (anonim ve limited şirket) kurabiliyorlar veya ortak olabiliyorlardı.
- Yeni düzenlemeyle şirket türü ile ilgili sınırlandırmalar kalkmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği m.17:

- *“Yabancı yatırımcıların kurabilecekleri veya iştirak edebilecekleri şirketler, Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenen şirketler ile Borçlar Kanunu’nda düzenlenen adi şirketlerdir.*
- *Adi ortaklık, konsorsiyum, iş ortaklığı, ortak girişim gibi isimler altında sözleşmeye dayalı olarak kurulan ve Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenen şirketlerin belirgin niteliklerini taşımayan ortaklıklar, Kanun’un uygulanması bakımından adi şirket sayılırlar.”*

Kurulacak Şirketlerde Sermaye Miktarı

- DYYK sisteminde, istisnası kanunla öngörülmedikçe, yabancılar, yerli yatırımcılarla eşit muamaleye tabi tutulurlar.
- Yeni sistemle ortak başına 50.000.-ABD Doları getirme şartı kaldırılmıştır.
- TTK uyarınca TC Vatandaşları gibi yabancıların da kuracakları
- Anonim şirketler için 50.000-TL
- Limited şirketlerde 10.000-TL asgari sermaye gerekir.
- Bunun dışında Kollektif Komandit ve Kooperatif şirketler için asgari sınırlama yoktur.
- TBK'ya tabi adi şirketler (JV, konsorsiyum, iş ortaklığı, ortak girişim vb) için de asgari sermaye aranmaz.

Yabancı Yatırımcılardan İstenen Özel Belgeler

- Yabancı yatırımcılar, şirket kuruluşunda ve DYYK'a tabi hisse devirlerinde ,TC vatandaşlarından ayrı olarak;
- Gerçek kişiler,
  - tercüme edilmiş noter onaylı pasaport sureti,
  - potansiyel vergi numarası dökümü,
- Tüzel kişiler,
- Türk Konsolosluğundan veya şirketin kayıtlı bulunduğu sanayi ve/veya ticaret odasınca veya yetkili mahkemelerce tanzim edilmiş faaliyet belgesi aslı(apostil şerhli) ve noter onaylı tercümesi,
- İbraz etmek zorundadırlar.

Yabancı Yatırım Sayılan Şirket İşlemleri

- Yurt dışından getirilen;
- TCMB alım satımını yapığı konvertibl para şeklinde nakit sermaye,
- - Şirket menkul kıymetleri (Devlet tahvilleri hariç),
- - Makine ve teçhizat,
- - Sınai ve fikri mülkiyet hakları veya
- Yurt içinden sağlanan,
- -Yeniden yatırımda kullanılan kar, hasılat, para alacağı,
- - Doğal kaynakların aranması ve çıkarılması hakları, (Cumhurbaşkanlığı 2018/8)
KULLANILARAK
- - Yeni şirket kurulması,
- -Bir şirketten hisse edinimi (BİST dışında),
- BİST üzerinden en az % 10 hisse oranı ya da aynı oranda oy hakkı sağlayan edinimler yoluyla mevcut bir şirkete hissedar olunması.

E- TUYS Yetkilendirmesine Sahip Kullanıcı Ataması

- Yabancı Yatırımlar Uygulama Yönetmeliğinde 1 Haziran 2018 tarihinde yapılan değişlikle E-TUYS Sisteminde işlem yapacak “Kullanıcı” lar düzenlenmiştir.
- Yönetmelięe göre, yabancı yatırımcıların bir yada birkaç kişinin şirket adına **kullanıcı** olarak atanması için Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü’ne başvurmaları gerekir.
- Genel Müdürlük tarafından bildirilen kişiye kullanıcı yetkisi verilir.
- Kullanıcı, yabancı yatırımcı sayılan şirketle ilgili Yönetmelikte belirtilen bilgileri nitelikli elektronik imza kullanarak E-TUYS sistemine yükler.

Yabancı Yatırımcılarla ilgili E-TUYS'a Yüklenecek Bilgiler

- Yabancı yatırımcılar, kullanıcı vasıtasıyla E-TUYS Sistemine,
- Kullanıcının yetkilendirilmesini müteakip 1 ay içinde “Yatırımcı”, “Ortak Listesi” ve varsa “Bağlı İştirakleri” alanlarındaki bilgileri,
- Yıllık bazda ve her yıl en geç Mayıs ayı sonuna kadar Faaliyetlerine ilişkin EK-1 Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Faaliyet Bilgi Formunda yer alan bilgileri,
- Sermaye artışı veya azalışı gerçekleşmesi durumunda en geç 1 ay içinde, E- “Ortaklar Listesi” alanındaki bilgileri,
- Sermaye artışı veya hisse devrine istinaden ödemeyi takip eden 1 ay içinde EK-2 Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Sermaye Bilgi Formundaki alanına ödeme bilgisini,
- Mevcut yerli veya yabancı ortakların kendi aralarındaki veya şirket dışındaki herhangi bir yerli veya yabancı yatırımcıya yaptıkları hisse devirleri sonrasında “Ortaklar Listesi” alanını, hisse devrinin gerçekleşmesini müteakip en geç 1 ay içinde,
- elektronik ortamda doldurarak kaydedilmesini sağlarlar.

Yerli Şirkete Yabancı Yatırımcının Ortak Olması ve Bildirim

- Yabancı yatırım niteliği bulunmayan tamamen yerli sermayeli şirketlere,
- yabancı bir yatırımcının;
  - - hisse devri veya
  - - sermaye artışına iştirak yoluyla
- ortak olması halinde, şirket 4875 sayılı Kanun'a tabi olur.
- Böyle bir durumda, şirket, bir kullanıcı atanmasını sağlayarak, E-TUYS'ta yer alan "Yatırımcı", "Ortak Listesi" ve varsa "Bağlı İştirakleri" alanlarındaki bilgileri, hisse devrinin gerçekleşmesini müteakip en geç 1 ay içinde, kullanıcı vasıtasıyla elektronik ortama kaydettirmek zorundadır.

Ekonomi Bakanlığının Bilgi Toplaması

- Uygulama Yönetmeliği m.4 uyarınca Bakanlık, ilgili kamu kurum ve kuruluşlardan doğrudan yabancı yatırımlar kapsamında şirketlerle ilgili bilgi temin eder.
- Bu çerçevede; ilgili Ticaret Sicil Memurlukları,
- a) Kanun kapsamındaki şirket ve şubelerin kuruluş aşamasında ilgililerce doldurulacak "Şirket ve Şube Kuruluş Bildirim Formu ve Dilekçesi"nin bir nüshasını,
- b) Bu şirketlerin tescil ve ilana tabi her türlü ana sözleşme değişikliklerinin bir nüshasını,
- c) Bu şirketlerce ilgili Ticaret Sicil Memurluğuna iletilen "~~Ortaklar Listesi eTTKm.519?~~ TTK m.598'de yok" veya "Hazirun Cetveli"nin bir nüshasını,
- Bakanlığa gönderirler. Ayrıca,
- Ticaret siciline tescil olunan adi şirket ticari işletmesine ait bilgiler de gönderilir.

Yabancı Yatırımlarla ilgili Bilgi Toplama ve Kullanımı

- Yabancı yatırımlarla ilgili istatistikteki bilgilerin toplanması makro ekonomik politikalar açısından çok önemlidir.
- Bu hususu düzenleyen 4875 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre,
- Hazine Müsteşarlığı,(Maliye ve Hazine Bakanlığı), yabancı yatırımlar hakkındaki istatistikteki bilgileri, her türlü kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim meslek kuruluşlarından istemeye yetkilidir.
- Yabancı yatırımcılar, yatırımları ile ilgili istatistikteki bilgileri Müsteşarlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Müsteşarlığa (Maliye ve Hazine Bakanlığı) bildirirler.
- Söz konusu bilgiler istatistik amaçları dışında ispat aracı olarak kullanılamaz.

Doğrudan Yabancı Yatırımların Güvencesi

- 1- Kamulaştırma ve Devletleştirme Yasağı:
  - Yabancı yatırımlar, Kamu yararı gerektirmedikçe Kamulaştırılmazlar ve Devletleştirmezler.
- 2- Yurtdışı Transfer Serbestisi:
  - Yabancı yatırımcıların Türkiye’de kazandıkları net kar, temettü, satış, tasfiye ve tazminat bedelleri, lisans, yönetim ve benzeri anlaşmalardan elde ettikleri meblağlar, dış kredi ana para ve faiz ödemeleri yurt dışına serbestçe transfer edilebilir.
- 3- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Başvuru:
  - Özel hukuka tabi olan yatırım sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü ile yabancı yatırımcıların idare ile yaptıkları kamu hizmeti imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden kaynaklanan yatırım uyuşmazlıklarının çözülmesi için; milli veya milletlerarası tahkim ya da diğer uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulabilir.

Doğrudan Yabancı Yatırımların Türkiye’de Taşınmaz Edinmeleri

- Taşınmaz edinimi ile DYYK 3-d maddesinde *“Yabancı yatırımcıların Türkiye’de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbesttir.”* hükmü öngörülmüştü.
- Bu hüküm Anayasa Mahkemesi’nin 11.03.2008 gün ve E.2003/71, K.2008/79 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.
- Tapu Kanunu m.36.maddesinde 2012 yılında yapılan değişiklikle, yabancıların;
  - -%50 veya daha fazla hisseye sahip olduğu veya
  - - yönetim organını belirleme yetkisine
- sahip şirketlerin taşınmaz mal veya ayni hak edinmeleri için Valiliklerden izin almaları gerekir.

Yabancı Yatırım Dolayısıyla Vatandaşlık Kazanılması

---

kural olarak yabancı yatırım yoluyla şirket kurulması veya hisse edinilmesi Türk vatandaşlığı bahşetmez.

Ancak bazı hallerde şirket kurulması “istinai yolla” vatandaşlık kazanılmasını sağlayabilir.

1- TVK m.12/1-a hükmüne göre Türkiye’ye sanayi tesisi getiren kişiler,

2- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu m.31 uyarınca Türkiye’de şirket kurma yoluyla yatırım yapan kişiler;

- En az 2.000.000.-TL tutarında sabit sermaye yatırımı getiren kişiler,

- En az 100 kişi istihdam oluşturduğu tespit edilen kişiler,

Milli güvenlik ve kamu düzeni açısından bir engel taşıyorlarsa Cumhurbaşkanlığı kararı ile Türk vatandaşlığına alınabilirler.

Özellik Taşıyan Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Kilit Personel

---

- DYYK m.3 uyarınca yabancı yatırım sayılan şirketlerde yabancı uyruklu personelin çalışma izni, Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilir.
- DYYK'na dayalı olarak çıkarılan özellikli doğrudan yabancı yatırımlarda “kilit personel” çalıştırılmasına ilikin yönetmelik çıkarılmışsa da bu yönetmeliğin yasal dayanağı olan kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. İlgili Yönetmelik dayanaksız kalmıştır.
- Kilit personelin çalışma izni de Uluslararası İşgücü Kanunu'na tabidir. Bu konuda ayrıntılı hükümleri içeren yönetmeliğin çıkarılması beklenmektedir.

Türkiye’de Serbest Bölgeler

- Serbest bölgeler (SB); yatırım, üretim ve İhracatı artırmak, Ar-ge faaliyetini teşvik etmek, yabancı anapara ve teknoloji girişini hızlandırmak amacıyla devlet tarafından belirlenerek gümrük duvarları dışında bırakılan bölgelerdir.
- Türkiye’de SB’ler, 3213 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ile düzenlenmiştir.
- 2009 yılına kadar 20 adet serbest bölge vardı. Bu tarihten sonra serbest bölgelerin sayısı 19’a düşmüştür.
- Yerli ve yabancıların SB’lerde faaliyette bulunabilmeleri için Ticaret Bakanlığı’ndan izin alınması gerekir.

Serbest Bölgelerin Dağılımı

Serbest Bölgede Şirket Kurulması

- Türkiye’de yada yurt dışında ikamet eden kişilerce **münhasıran** SB’de faaliyet göstermek için şirket kurulabilir.
- Söz konusu şirket kurulmadan önce esas sözleşmesinin Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü’ne (SBGM) ibraz edilerek izin alınması gerekir.
- Ayrıca, esas sözleşmeye ;
  - - SBGM’den izin alınmadan esas sözleşme değişikliği yapılmayacağı,
  - - Türkiye’de SB dışında faaliyette bulunulmayacağı,
- yazılır.
- Faaliyet ruhsatı ile şirketin kurulmasının uygun olduğuna dair, uygunluk belgesi verilir.
- Ticaret siciline tescille şirket kuruluşu tamamlanır.